

LANDSTINGETS
OMBUDSMANDS
BERETNING
FOR
1995

32-2 Arbejdsgivers mundtlige sagsbehandling og ansøgning om lønforskud i forbindelse med afholdelse af ferie for egen regning. Forståelsen af reglerne om afholdelse af ferie uden løn.

En ansat i Personaledirektoratet klagede over dette direktorats telefoniske udtalelser til klager ved dennes henvendelse til direktoratet og over et afslag på en ansøgning om lønforskud begrundet i, at der var blevet foretaget regulering af klagers løn i forbindelse med pågældendes afholdelse af ferie uden løn, jf. landstingsloven om ferie § 15, stk. 2.

Til det første klagepunkt udtalte Ombudsmanden blandt andet, at klager over den interne omgangstone inden for en offentlig myndighed normalt bør rettes til nærmest foresatte chef eller gennem det på arbejdspladsen etablerede samarbejdsudvalg. Det udtaltes dog samtidig, at det var uheldigt, såfremt der fra arbejdsgiverside var faldet udtalelser, som kunne tolkes som en bebrejdelse af klagers adfærd. I forhold til ferielovgivningen udtalte Ombudsmanden, at ferielovens § 19, stk. 2, som tillader udbetaling af den samlede feriegodtgørelse, når det samlede antal feriedage udgør mindst 18 i sammenhæng, ikke hjemler adgang til at standse lønudbetalingen i en længere periode end den, hvor ferie uden løn faktisk afholdes. (J.nr. 11.32.10.7/12-95)

A klagede den 23. april 1995 over Personaledirektoratets sagsbehandling og afgørelse af en ansøgning om lønforskud.

A havde den 9. april 1995 gennem sin nærmest foresatte chef anmodet om lønforskud i forbindelse med, at klager efter udbetaling af opsat feriegodtgørelse for 1994 har fået reguleret sin løn med 200 timer svarende til afholdelse af 5 ugers ferie. Klager anmodede i den forbindelse om udbetaling af a conto beløbet onsdag den 12. april 1995.

Tirsdag den 11. april 1995 orienteredes klager af sin kontorchef om, at ansøgningen ikke var tilstrækkelig begrundet.

Klager rettede derfor telefonisk henvendelse til en medarbejder i Personaledirektoratet for at begrunde sin ansøgning yderligere. Under denne samtale angiver klager, at den pågældende medarbejder i Personaledirektoratet blandt andet er fremkommet med følgende bemærkninger: "Dette her er jo ikke noget socialkontor" og "Du skulle have sparet på dine penge, fordi du ville blive trukket med 200 timer ved slutningen af marts måned".

Den 18. april 1995 meddeltes klager skriftligt afslag på sin ansøgning.

Personaledirektoratet har den 1. juni 1995, afgivet en udtalelse til sagen og tillige fremsendt kopi af sagens bilag.

Direktoratet skriver i sin udtalelse:

"...Der er ikke taget notater af de telefonsamtaler, der er ført med A, og Direktoratet finder det ikke formålstjenligt at indgå i en polemik om, hvorledes de førte samtaler opfattes af de personer, der har været involveret i dem.

Personaledirektoratet skal til A's klage bemærke, at anvisning af opsat feriegodtgørelse og samtidig modregning af denne sker i medfør af § 15, stk. 2, i landstingslov nr. 22 af 25. oktober 1995 om ferie, der lyder således:

"De i stk. 1 (som omhandler (sædvanlig) ferie med løn og særlig feriegodtgørelse i stedet for at afholde ferie med løn) nævnte lønmodtagere kan dog forud for et optjeningsårs begyndelse, dog senest den 1. oktober forud for optjeningsåret, i stedet for ferie med løn og særlig feriegodtgørelse, kræve feriegodtgørelse af lønnen i dette optjeningsår".

A har ansøgt om at afholde ferie med opsat feriegodtgørelse i stedet for at afholde ferie med løn (og særlig feriegodtgørelse, som udbetales med udgangen af januar måned) for den ferie, der er optjent i kalenderåret 1994. A har tidligere modtaget opsat feriegodtgørelse og ved, at der ved anvisning af denne foretages et samtidigt løntræk, svarende til den periode af optjeningsåret, som den opsatte feriegodtgørelse er optjent i. Ved ansættelse i hele optjeningsåret, dvs. 5 ugers ferieoptjening, svarer det til 200 arbejdstimer.

Som det er oplyst i Personaledirektoratets skrivelse til A, er A's opsatte feriegodtgørelse betydeligt større end den løn, der er fratrukket, og A ville således, hvis A ikke efter eget ønske havde fået anvist a conto-udbetaling på den opsatte feriegodtgørelse, have fået udbetalt et væsentlig større nettobeløb i marts måned 1995, end A får ved normal lønudbetaling. Lønadministrationens personale gjorde oven i købet A opmærksom på, at A kunne få økonomiske problemer, hvis anmodningen om a conto udbetaling blev imødekommet.

Personaledirektoratet er af den opfattelse, at der er tale om en sammenblanding af forskellige begreber, når A i sin klage henviser til retsplejeloven, idet der i dette tilfælde netop ikke er tale om løntilbageholdelse, og retsplejelovens bestemmelser derfor ikke er relevante for denne sag....”.

Klager har endvidere ved brev af 2. juni 1995 afgivet nogle supplerende bemærkninger til Personaledirektoratets udtalelse.

Der er ved brev af 17. juli 1995 rettet fornyet henvendelse til Personaledirektoratet med anmodning om yderligere konkrete oplysninger.

Direktoratet har med brev af 24. juli 1995 meddelt de ønskede, yderligere oplysninger.

På baggrund af sagsforløbet har jeg i breve af 27. juli 1995 udtalt følgende til Personaledirektoratet og klager:

“Jeg har behandlet følgende to forhold i klagen:

For det første den telefoniske betjening/sagsbehandling fra Personaledirektoratets side

og

for det andet, at lønforskud er blevet nægtet.

For så vidt angår det første forhold har jeg noteret mig, at Personaledirektoratet ikke har taget notat af de påklagede telefonsamtaler.

Der gælder en almindelig retsgrundsætning om, at den offentlige forvaltning har pligt til at gøre notat om alle væsentlige ekspeditioner i en sag, som ikke fremgår af brevvekslingen eller sagens øvrige dokumenter.

Overholdelsen af denne notatpligt er en forudsætning for en effektiv kontrol med, om myndigheden har handlet korrekt.

Derfor finder jeg, at det havde været hensigtsmæssigt, at der var udfærdiget notat om den påklagede samtale mellem klager, A, og en medarbejder i Personaledirektoratet, B, såfremt klagers gengivelse af, at B under samtalen har meddelt sin indstilling i sagen, er korrekt.

Der ses i øvrigt ikke ud fra klagers oplysninger om indholdet af telefonsamtalerne at være fremkommet oplysninger af væsentlig betydning for sagens afgørelse, som ikke er gentaget i Personaledirektoratets afslag på klagers ansøgning om lønforskud.

Jeg finder endvidere anledning til at anføre, at ansatte i den offentlige forvaltning, i enhver form for tjenstlig skriftlig og mundtlig korrespondance med klagere, ansøgere og andre, ikke må fremkomme med subjektive opfattelser af en sag eller med andre udtalelser om forhold som er sagen uvedkommende.

Ud fra klagers egne gengivelser af de påklagede telefonsamtaler, finder jeg, at Personaledirektoratets udtalelser i alt væsentligt har levet op til begrebet "god forvaltningsskik". Jeg må dog betragte det som uheldigt, såfremt Personaledirektoratets medarbejdere har givet udtryk for vurderinger af klagers privatøkonomiske dispositioner i form af udtalelser om, at "Du skulle have sparet på dine penge", eller såfremt der er faldet bemærkninger i form af, at "Personaledirektoratet ikke er noget socialkontor".

Afslutningsvis til dette klagepunkt har jeg henstillet, at klager så vidt muligt i første række retter eventuelle fremtidige klager af den beskrevne karakter til sin nærmeste foresatte chef eller gennem det på klagers arbejdsplads etablerede samarbejdsudvalg.

For så vidt angår det andet klagepunkt, skal jeg bemærke, at regelgrundlaget for ydelse af lønforskud til tjenestemænd er landstingslov nr. 5 af 14. maj 1990 om Grønlands Hjemmestyres og kommunernes tjenestemænd i Grønland, § 58, hvorefter en tjenestemand kun under ganske særlige og påtrængende omstændigheder kan opnå et lønforskud uden sikkerhedsstillelse efter regler fastsat af Landsstyret.

I henhold til samme landstingslovs § 65, som er en overgangsbestemmelse om opretholdelse af gyldigheden for ældre administrative retsfor skrifter, er Grønlands Hjemmestyres meddelelse nr. 30 af 31. januar 1983 om ydelse af lønforskud fortsat i kraft for hjemmestyrets tjenestemænd.

Efter dette regelsæt, kan lønforskud kun ydes 1) i undtagelsestilfælde, 2) efter udførlig begrundet ansøgning til lønadministrationen og 3) efter anbefaling af den ansvarlige direktør/institutionsleder.

I denne sag er der meddelt afslag på lønforskud med henvisning til, at der ikke sås "at være sådanne særlige omstændigheder som kan begrunde, at man skulle fravige gældende retningslinier".

Af det sagsmateriale, jeg har gennemgået fremgår, at A den 8. marts 1995 har tilskrevet lønkontoret med anmodning om så hurtigt som muligt og helst samme dag at få udbetalt opsat feriegodtgørelse optjent i 1994, idet A angav at skulle holde ferie fra den 13. og foreløbig til den 26. marts 1995.

Samme dag udbetaler lønadministrationen a conto et beløb på 7.500 kr. svarende til klagers optjente feriegodtgørelse modregnet et beløb svarende til den løn, klager måtte give afkald på ved afholdelse af alle 5 optjente ferieuger.

Den 9. marts aftaler klager telefonisk med lønadministrationen, at hele den optjente feriegodtgørelse udbetales, og at der først reguleres for 5 ugers ferie uden løn ved først kommende lønudbetaling.

Ved først kommende ordinære anvisning af månedsløn herefter, foretages regulering for afholdelse af ferie uden løn i 200 timer, ligesom den optjente feriegodtgørelse udbetales med korrektion for udbetalte a contobeløb.

Af landstingslov nr. 22 af 25. oktober 1990 om ferie, som ændret ved landstingslov nr. 12 af 30. oktober 1992, fremgår det af § 19, stk. 1, at den optjente

feriegodtgørelse forfalder efter optjeningsårets udløb, til udbetaling med den lønudbetaling, der ligger umiddelbart forud for feriens afholdelse. Af samme bestemmelses stk. 2 fremgår det, at udbetaling af den samlede feriegodtgørelse kan finde sted, når det samlede antal feriedage udgør mindst 18 i sammenhæng.

I bemærkningerne til § 19, stk. 1, som fik sin nuværende formulering ved lovændringen i 1992, hedder det: "Man har med denne ændring ønsket at præcisere, at der først kan ske udbetaling af feriegodtgørelsen med den lønudbetaling, der ligger umiddelbart forud for feriens påbegyndelse. Udbetalingen af feriegodtgørelse følger således den normale udbetaling af andre løndele, og forudsættes således også varslet med de samme frister som for udbetaling af variable løndele".

Jeg må på denne baggrund konstatere, at ferielovgivningen forudsætter, at anmodning om udbetaling af opsat feriegodtgørelse indgives med et varsel, som gør det muligt at foretage udbetalingen via lønsystemet.

Det er således min opfattelse, at der ikke har været noget retsgrundlag for de a conto udbetalinger på 7.500 kr. og 10.600 kr., klager har oppebåret efter aftale med Personaledirektoratet.

§ 19, stk. 2, medfører endvidere, at klager ved afholdelse af 14 dages ferie alene havde været berettiget til at få udbetalt en forholdsmæssig del af feriegodtgørelsen. Det er derfor alt i alt min opfattelse, at reguleringen ved lønudbetalingen pr. 1. april 1995 for de udbetalte a contobeløb ikke kan tale for en ny a contoudbetaling.

I relation til reguleringen for afholdelse af ferie uden løn, ligger det i ferielovgivningens terminologi, at lønmodtageren i dette tilfælde ikke kan få udbetalt løn i den periode, hvor ferien faktisk afholdes, og den regulering som foretages via lønsystemet, er derfor ikke et løntræk, men er i stedet et udtryk for lønsystemets tekniske registrering af, at der ikke udbetales løn under ferien.

I stedet for den skete regulering burde klagers lønudbetaling pr. 1. april 1995 alene have været reguleret for afholdelse ferie uden løn i 80 timer, samtidig med der alene burde være sket udbetaling af opsat feriegodtgørelse for 2 uger.

Nettoresultatet ville dog formentlig ikke have afvejet væsentligt fra det nettobeløb, som klager faktisk havde til disposition pr. 30. marts 1995.

Jeg må derfor vedr. klagen over, at der er nægtet et nyt lønforskud, sammenfat-

tende konkludere, at klager ikke har været berettiget til et lønforskud i henhold til ansøgningen herom af 9. april 1995.

Det fremgår endvidere af sagsakterne, at klagers ansøgning af 9. april 1995 ikke har været anbefalet af A's chef. Såfremt dette forhold har haft indflydelse på Personaledirektoratets afslag på klagers ansøgning, burde dette have været indeholdt i Direktoratets begrundelse.

Jeg finder imidlertid ud fra en samlet vurdering sagsforløbet, at der ikke er grundlag for at rejse kritik mod Personaledirektoratets afgørelse af klagers ansøgning om lønforskud.

Sagsforløbet har dog givet mig anledning til at fremdrage følgende generelle betragtninger:

De gældende regler om lønforskud er af ældre dato, og det burde overvejes, om tiden er inde til en modernisering af reglerne på området, ikke mindst set i lyset af den ovenfor omtalte § 58 i tjenestemandsløven, som er af nyere dato den gældende "Meddelelse nr. 30 af 31. januar 1983".

Endvidere synes sagsforløbet i denne sag at pege i retning af et behov for en tydeliggørelse af reglerne for udbetaling af opsat feriegodtgørelse og for fremgangsmåden for regulering af lønudbetalingerne i forbindelse med afholdelse af ferie uden løn.

Det er umiddelbart min opfattelse, at den fornødne klarhed i vidt omfang vil kunne tilvejebringes gennem en vejledning, et cirkulære eller tilsvarende.

For så vidt angår fremgangsmåden ved udbetaling af den samlede feriegodtgørelse, jf. landstingsloven om ferie, § 19. stk. 2, i situationer, hvor alle 5 ugers ferie ikke afholdes, er det min opfattelse, at loven ikke i dag giver adgang til at standse lønudbetalingen i en længere periode end den, hvor ferien faktisk afholdes.

Såfremt Personaledirektoratet er af den opfattelse, at der i alle situationer, hvor den samlede opsatte feriegodtgørelse kommer til udbetaling på een gang, skal ske en modsvarende lønstandsning i 5 uger, bør det derfor overvejes at søge ferieloven ændret på dette punkt."